

«Жастар арасындағы мамандық таңдауды футурология тұрғыдан зерттеу»
«Футурология: жастар және мамандық таңдау»

- ▶ Футурология (лат.futurum – болашақ + гр.logos – ілім) – кең мағынада адамзаттың болашағы туралы ілімдердің жиынтығы, тар мағынада - әлеуметтік процестердің келешегін қамтитын білімдер саласы.

Форсайт: келешекті болжау және жоспарлау

Форсайт - бұл тек болжау емес, нақтырақ айтсақ, жобалау ұғымына жақын келеді. Бұл әдіс болашақтың құбылмалы екенін және келешек бүгінгі амал-әрекетке тікелей байланысты екенін түсінуге негізделген.

► **Жобаны өзектілігі**

- Ғылыми жоба болашақтағы білім берудің үлгі құрылымын мен қоғамдағы субъектілердің мамандыққа деген көзқарасы мен ветагендік жағдайдағы кәсіби мамандардың қажеттілік деңгейін әлеуметтік тұрғыдан зерттеуді қарастырады. Атап айтқанда, білім беру футурологиясы, әлеуметтік футурология ғылымдарының қалыптасу мен даму тенденцияларын ғылыми негізде зерттеуге арналады.
- Аталған тақырыптың зерттеу нысаны ретінде таңдалып алынуына ықпал еткен объективті және субъективті факторлар бар. Ғылым және Жоғарғы білім министрлігі футурология ғылымына практикалық тұрғыдан қарап, осы болашақтағы білім беру мәселесіне ерекше назар аударып отыр.

- ▶ **3. Жобаның мақсаты мен міндеттері.** Білім берудегі футурология, болашақ мамандықтар тізіміне интерпретация жасау, жастар арасындағы мамандық таңдауға кеңес берудің әдістемелік-практикалық аспектілеріне зерттеулер жасауды және оның нақты нәтижелерін ғылыми-теориялық, жағынан пайымдап, таразылап, талдап, еліміздің даму стратегиясымен орайластыра отырып, болашақ дамудың жалпы модельдерін ғылыми тұрғыдан негіздеу мақсатын қоя отырып, футурологияның қалыптасу, даму жолын айқындау, тарихы мен тәжірибесін, мәнін тұжырымдауға бағдарланған.
- ▶ Жобаны жүзеге асыру үшін төмендегі міндеттер қарастырылған:
- ▶ 1. Қазіргі білім беру жүйесінде мего немесе макро мәселерде тек объективті факторлар қатар, субъективті факторлар да бар екендігі сөзсіз. Осыған орай, адамзат қоғамының дамуының болашағын зерттейтін (социофутурология) ілімін дамытып, оның негізгі нәтижелерін зерделеуіміз қажет (әлеуметтік зертеу жұмысын ұйымдастыру).
- ▶ 2. Футурология, футурологиялық білім беру, мамандық тандау, форсайт, кәсіби құзыретіліктерге қатысты ұғымдарға ғылыми-танымдық сипаттама беру, нақтылау, оларды жіктеп, саралап, қоғамдағы қызметін айқындау.
- ▶ 3. Мектеп бітіруші түлектерге, жастарға сауалнамалар жүргізу арқылы, болашақ мамандықтарға көзқарасын әлеуметтанушылық тұрғыдан зерттеу, математикалық өңдеу жасау. Өндіріс, кәсіпкерлік саласының көшбасшыларының практикалық пікірлерін ғылыми тұрғыда жинақтап, сараптау.

Жобаның ғылыми жаңалығы мен маңыздылығы

- ▶ Білім беру эволюциясы туралы ғылыми-теориялық болжамдар құру, оны модельдеу және болашақта жастардың мамандық таңдау барысында қатысты қырларын ашып көрсетіледі;
- ▶ Білім беру процесінің даму перспективасын және болашақтағы мамандықтар деференциясы мен бағдарын сараптап, оның білімі беру мен экономикалық, әлеуметтік даму жүйесіне сәйкес және қайшы келетін жақтары анықталады;
- ▶ Жастардың мамандық таңдаудағы футурологиялық картинасын құру және тиімді форсайт жолдары ұсынылады;
- ▶ Білім беру футурологиясы хақындағы зерттеулерге сүйене отырып, оның жалпы концептуалды теорияларын құру және адамзат үшін келешектегі дамудың тиімді және тиімсіз тұстары зерттеледі.

Зерттеу тобы және жобаны басқару

№	Т.А.Ә., дәрежесі/ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы1	Негізгі жұмыс орны, лауазымы	Индекс Хирша, идентификаторлары Researcher ID, ORCID, Scopus Author ID (бар болса)	Жобадағы немесе бағдарламадағы рөлі	Жұмыспен қамту (толық, толық емес)	Жоба бойынша жұмыс кезеңі (ай)
1	Койшигулова Ерболатқызы	Х. Досмұхамедов атындағы Ляйля Атырау мемлекеттік университеті	Scopus Author	Жоба жетекшісі, Бас ғылыми қызметкер	толық	9
2	Аташ Берік Мұратұлы	Әл-Фарби атындағы ҚазМУ университетінің доценті, философия ғылымдарының докторы,	Scopus Author	Жетекші ғылыми қызметкер	толық	9
3	Чукуров Асхат Ералыұлы	Х. Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университеті	- Scopus Author	Аға ғылыми қызметкер	толық	9
4	Омарова Гульжазира	Х. Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университеті	.	ғылыми қызметкер	толық	9
5.	вакансия					

№	Шығын баптарының атауы	Қаржыландыру көлемі, мың теңге
		Барлығы
1.	Айлық ақысы (еңбекақы)	2 148 405
2.	Ғылыми іссапарлар (қызметтік іссапарлар):	578 712
2.1.	Қазақстан Республикасының ішінде	289 356
2.2.	Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде	289 356
3	Бөгде ұйымдардың қызметі (өзге қызметтер мен жұмыстар)	-
4.	Материалдар сатып алу	-
5.	Жабдықтар және (немесе) бағдарламалық қамтамасыздандыру сатып алу (заңды тұлғалар үшін)	-
6.	ғылыми-ұйымдастырушылық ілеспе	-
7.	орынжайды жалға алу	-
8.	жабдық пен техниканы жалға алу	-
9.	зерттеуді жүзеге асыру үшін пайдаланылатын жабдықтар мен техниканы ұстауға кеткен қолданыстық шығындар	-
10.	Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер	272 883
	Барлығы	3 000 000

Жоба міндеттерін жүзеге асыру бойынша тапсырмалар, шаралар атауы	Жұмыстың басталу мерзімі (күн/ай/жыл)	Жұмыстың аяқталу мерзімі (күн/ай/жыл)	Жобаны жүзеге асыру жылдары, жобаны жүзеге асырудан күтілетін нәтижелер (тапсырмалар мен іс-шаралар қимасында)
			2023
Білімі беру саласындағы футурология іліміне тән ұғымдар мен түсініктер бойынша жинақтар құрастыру зерттеу.		04.05.2023	Білімі беру саласындағы футурология іліміне тән ұғымдар зерттеледі.
Білім беру және мамандық таңдау бойынша 1) футурологиялық зерттеулер нәтижелері бойынша отандық басылымдарда ғылыми мақала жариялау		10.07.2023	Жастар арасында мамандық таңдаудың педагогикалық және футурологиялық аспектілері кешенді зерттеледі.
Алматы қаласында ғылыми іссапарда болу. Ұлттық кітапхана қорлары бойынша деректер іздестіру.		03.09.2023	Алматы қаласында ғылыми іссапар ұйымдастырылады. Білім беру футурологиясы, элеуметтік футурология, болашақ мамандықтар атласы бойынша деректер базасы, мен ресурстары зерттелінеді.
Білім беру футурологиясы, футурологиялық зерттеулер нәтижелері бойынша БАҚ-да ғылыми-көпшілік мақала жариялау және Ақпараттық желілірге шығару.		01.11.2023	Ғылыми журналдарға мақалалар ұсынылады. Университет хабаршысына, жергілікті басылымдарға мақалалар жариялау және элеуметтік желілірге шығару.
Ғылыми зерттеулердің нәтижелік деңгейлерін анықтау, сараптау мақсатында элеуметтік желілерімен қатар ғылыми социум арасында талақылау үшін ғылыми-практикалық конференцияларда баяндамалар жасап, семинар-тренингтер өткізу.		01.11.2023	Жобаның ғылыми зерттеу нәтижелерінің саралау мақсатында халықаралық республикалық, облыстық ғылыми-практикалық конференцияларға қатысып, баяндамалар жасалады, семинар-тренингтер өткізіледі.
қазақстандық ғалымдармен ғылыми қауымдастықтармен, жеке ғалымдармен футурология, білім беру футурологиясы тақырыбында байланыс орнату.		04.11.2023	қазақстандық ғалымдар мен ғылыми қауымдастықтармен байланыс орнатылады.
Жастар арасындағы мамандық таңдау мәселесіне байланысты элеуметтік зерттеу жұмысы жүргізіледі.		04.11.2023	Элеуметтік зерттеу мектеп бітіруші түлектердің, жастар арасында сауалнама, элеуметтік зерттеулер жасалады. Қорытындысы социологиялық аспектелер тұрғысынан талданады.

<p>Жастар арасында «Фурурология», «Болашақ мамандық» тақырыбында әсселер байқауын өткізу.</p>		<p>01.12.2023</p>	<p>Жастар арасында «Фурурология», «Болашақ мамандық» тақырыбында әсселер байқауы өткізіледі. Жеңімпаздарға сертификаттар мен дипломдар табыс етіледі.</p>
<p>Өндіріс, кәсіпкерлік саласының көшбасшыларымен болашақтағы мамандықтар туралы кездесу ұйымдастыру</p>			<p>Өндіріс, кәсіпкерлік саласының көшбасшыларымен кездесу ұйымдастырылады.</p>
<p>Фурурологияны арнаулы орта және жоғары оқу орындарында оқытудың баламалық әдістемелік нұсқаулықтарын дайындау, оның видеолекция форматындағы үлгісін басқа да сайттарға тарату. Көмекші оқу құралын құрастыру..</p>		<p>10.12.2023</p>	<p>Баламалық әдістемелік нұсқаулықтарын дайындалады, көмекші оқу құралы құрастырылады.</p>

Қорытынды

- ▶ - Білім беру футурологиясы өзекті тақырып ретінде зерделенеді, қазіргі замандағы жастар арасындағы мамандық таңдаудағы іс-әрекеттеріне кеңес беріледі. Мамандық таңдаудағы жастардың көзқарастары әлеуметтік тұрғыдан зерделеніп, сарапталады;
- ▶ - педагогика-психология мамандығының «педагогика», «философия», «педагогика негіздері», «әлеуметтену» т.б. пәндеріне арналған көмекші оқу құралы құрастырылады.
- ▶ Жарияланған еңбек жоғары оқу орындарының студенттері мен магистранттарына, докторант, жас ғалымдарға, сондай-ақ баспасөз тарихын зерттеуші мамандарға көмекші оқу құрал болары анық.
- ▶ - ҚР БҒМ БҒСБК ұсынған отандық басылымдарда кемінде 1 мақала жарияланады;
- ▶ - Зерттеу нәтижелерінің ғылыми көпшілік ортада сыналуы, тиісті бағасын алуы үшін түрлі ғылыми конференцияларға қатысып, баяндамалар жасалады.